

Vrtivka rakytníková (*Rhagoletis batava*)

V priebehu roka 2020 bola v obci Plavnica (okres Stará Ľubovňa) prvýkrát v rámci Slovenska spozorovaná vrtivka rakytníková (*Rhagoletis batava*). Výskyty okrem Slovenska nahlásili v predošlých rokoch aj viaceré krajiny Európskej únie, ako napr. Česko (2017), Poľsko (2014), Nemecko (2013) či Litva (2011). Škodca pochádza zo Sibíri a ako vyplýva z jeho slovenského názvu, môžeme sa s ním stretnúť na rakytníku. Ten bol doteraz považovaný za ovocnú plodinu, ktorá nie je v našich podmienkach napádaná významnými škodcami.

Dospelce vrtivky rakytníkovej dorastajú do 6 mm. Pre hlavu, štítok a nohy (s výnimkou stehien) je typické žlté sfarbenie, pričom ostatné časti tela sú tmavé. Na priehľadných krídlach sa nachádzajú tri priečne tmavé pružky a jeden pružok, ktorý smeruje šikmo pozdĺž okraja krídla a tak s predposledným pružkom vytvára útvar podobný písmenu „V“. Vajíčko škodcu je biele, kukla tmavo sfarbená a larva beznohá a svetlá. Škodcu je možné zameniť si aj s inými druhmi vrtiviek, ako napr. s rozšírenou vrtivkou orechovou, škodiacou na orechoch (*Rhagoletis completa*). V našich podmienkach má škodca iba jednu generáciu za rok. Dospelce sa objavujú zhruba na začiatku júla až do polovice augusta. Dospelé samičky, tak ako to u vrtiviek býva, kladú vajíčka pod šupku plodov. Po niekoľkých týždňoch dospelé larvy plody opúšťajú a plytko v pôde sa zakuklia. V tomto štádiu dokážu prezimovať a celý cyklus na rok zopakovať.

K príznakom prítomnosti vrtivky rakytníkovej patrí hnednutie a hnitie plodov. Tie môžu aj predčasne opadávať a postupne uschýnať. Vo vnútri plodov môžeme vidieť larvy škodcu. Rovnako ako vrtivka orechová, aj tento škodca sa v našich podmienkach môže správať agresívne a spôsobovať na rakytníkoch výrazné straty na úrode.

Škodca sa v prostredí šíri preletom z hostiteľa na hostiteľa. K jeho rozšíreniu však napomáha aj preprava napadnutých plodov rakytníka či prítomnosť kukiel škodcu v koreňovom bale hostiteľských rastlín v rámci medzinárodného obchodu s rakytníkom.

Aktuálne na ochranu proti vrtivke rakytníkovej nie sú autorizované žiadne prípravky na ochranu rastlín. Odporúčame však využívať žlté lepové dosky, ktoré pravidelne vymieňajte. Týmto spôsobom môžete aspoň čiastočne regulovať veľkosť populácie. Z mechanických spôsobov ochrany môžete využiť prekrytie pôdy fóliou, resp. netkanou textíliou, ešte pred vyletením dospelcov z pôdy, resp. pred kuklením lariev v pôde.

Ing. Ivana Bugriová

ÚKSÚP - OOR

10.12.2020